

Oprichting varkenshouderij "Family Farmers BV" aan de Vossenweg te Hellendoorn

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

15 augustus 2007 / rapportnummer 1947-21

INHOUDSOPGAVE

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER	1
2. LEESWIJZER.....	1
3. ACHTERGRONDEN.....	2
3.1 Probleemstelling en doel	2
3.2 Wettelijk kader en beleidskader.....	2
3.3 Te nemen besluiten	2
3.4 Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	3
4.1 Inleiding.....	3
4.2 Voornemen	3
4.3 Referentiesituatie.....	4
4.4 Alternatieven	4
4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).....	4
5. MILIEUASPECTEN.....	5
5.1 Algemene opmerkingen.....	5
5.2 Ammoniak	5
5.3 Geurhinder	6
5.4 Luchtkwaliteit.....	6
5.4.1 Fijn stof.....	6
5.5 Overige aspecten.....	7
5.5.1 Geluid.....	7
5.5.2 Verkeer en vervoer.....	8
5.5.3 Energie	8
5.5.4 Klimaat.....	9
5.5.5 Veiligheid.....	9
5.5.6 Veewetziekten.....	9
5.5.7 Water.....	9
5.5.8 Natuur.....	10
5.5.9 Landschap en Cultuurhistorie.....	11
6. VORM EN PRESENTATIE.....	11
7. OVERIGE PUNTEN.....	11

BIJLAGEN

1. Projectgegevens
2. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

Family Farmers te Lierop is voornemens aan de Vossenweg te Hellendoorn een bedrijf te beginnen. In de nieuwe situatie zullen twee nieuwe stallen worden gerealiseerd voor in totaal 18.240 vleesvarkens.

Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

In dit richtlijnenadvies geeft de Commissie aan welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet op onderstaande punten in gaat:

- de invloed van het voornemen op de ammoniakbelasting is van groot belang voor de kwetsbare natuur. Geef in het MER daarom de toekomstige ammoniakemissie en -depositie van het bedrijf en de gevolgen daarvan voor het milieu;
- met het voornemen wordt in het gebied extra geur geëmitteerd. Geef in het MER de individuele en cumulatieve bijdrage van het bedrijf aan de toekomstige geurhinder;
- de landbouw heeft een aandeel van ongeveer 20% in de Nederlandse fijn stofemissie. Beschrijf de nieuwe stofemissie en het effect ervan op de stofconcentratie in de directe omgeving van het initiatief.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER bevat:

- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal zijn in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en geurgevoelige objecten aangegeven. Geef ook helder de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;
- een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en op hetzelfde detailniveau.

2. LEESWIJZER

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie doet in hoofdstuk 3 aanbevelingen over de procedurele en beleidsmatige kaders voor dit project. In hoofdstuk 4 zet de Commissie uiteen welke alternatieven en varianten in het MER onderzocht moeten worden. Hoofdstuk 5 behandelt de milieueffecten.

3. ACHTERGRONDEN

3.1 Probleemstelling en doel

De aanleiding en motivatie voor het voornemen staan beknopt beschreven in hoofdstuk 2 van de Startnotitie. Beschrijft dit in het MER uitgebreider.

3.2 Wettelijk kader en beleidskader

De startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. Niet beschreven beleid en regelgeving, die wel behandeld moeten worden in het MER zijn:

- de gemeentelijke visie c.q. ontwikkelingsplan Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG);
- gemeentelijk beleid Bodemkwaliteit;
- Kaderrichtlijn water;
- het wetsvoorstel voor de 'Wet luchtkwaliteit';
- uitvoeringsbesluit van de Meststoffenwet (in verband met de opslagcapaciteit van mest).

In het MER moet dit wettelijk kader en het beleidskader worden uitgewerkt voor de randvoorwaarden die wetgeving en beleid stellen aan het voornemen.

Hierbij dient in het bijzonder -ook gelet op het feit dat niet duidelijk is op welk moment de vergunningaanvraag zal worden ingediend - uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met:

- de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en de voorziene veranderingen in de bij de Wav behorende regelingen (zoals de algemene maatregel van bestuur met betrekking tot ammoniakemissie huisvesting veehouderij ('Besluit huisvesting');
- de 'IPPC-omgevingstoets'¹. Ga ook in op de BREF² voor intensieve veehouderijen en de overige documenten uit de Regeling aanwijzing BBT-documenten.

3.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de aan te vragen Wm-vergunning.

Ten einde tot daadwerkelijke oprichting en exploitatie over te gaan, is mogelijk een ontheffing noodzakelijk op grond van de Flora- en faunawet (zie paragraaf 5.5.8 van dit advies). In het MER dient te worden beschreven of dit het geval is.

Indien er sprake kan zijn van effecten op Natura 2000-gebieden is ook een Natuurbeschermingswetvergunning benodigd (zie ook par. 5.5.8 van dit advies).

¹ Dit volgt uit de van toepassing zijnde IPPC-richtlijn. IPPC is de afkorting van Integrated Prevention Pollution and Control. Het van toepassing zijn van deze richtlijn betekent dat emissies naar bodem, water en lucht moeten worden voorkomen en, wanneer dit niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden beperkt.

² Deze BREF (Best available technology reference document) is gebaseerd op de IPPC-richtlijn.

3.4 Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.

Zoals in de Startnotitie is aangegeven staat het huidige bestemmingsplan de realisatie van het bedrijf niet toe (aangezien er geen bouwperceel is gelegen).

In het geval dat een planwijziging moet worden uitgevoerd, is deze planwijziging plan-m.e.r.-plichtig, op grond van het nieuwe Besluit m.e.r. zoals dat geldt sinds 28 september 2006. De Commissie adviseert bevoegd gezag en de initiatiefnemer in overleg te treden over de wijze waarop besluit-m.e.r. en plan-m.e.r. worden uitgevoerd. De Commissie adviseert besluit-m.e.r. en plan-m.e.r. zo mogelijk met elkaar te combineren, aangezien de inhoudelijke vereisten vrijwel gelijk zijn.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Inleiding

In de Startnotitie wordt in hoofdstuk 4 een beschrijving gegeven van het voornemen. Het voorkeursalternatief en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

Een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en ecologisch gevoelige gebieden opgenomen zijn, moet onderdeel vormen van de beschrijving.

4.2 Voornemen

Naast het voornemen aan de Vossenweg te Hellendoorn is Family Farmers van plan op geringe afstand aan de Goossenweg eveneens een identieke stal op te richten. Maak in het MER inzichtelijk dat beide initiatieven duidelijk van elkaar gescheiden zijn en derhalve niet als één inrichting³ beschouwd kunnen worden.

De Commissie vraagt om in het MER een eenduidige beschrijving van het voornemen op te nemen met daarbij in ieder geval aandacht voor:

- het aantal te realiseren dierplaatsen in relatie tot het aantal te houden dieren;
- de uitvoering van de inrichting (per diercategorie) inclusief beschikbare oppervlaktes en leefoppervlaktenormen⁴, rekening houdend met de vigerende welzijnswetgeving en het gekozen voersysteem;
- de plaatsing en hoogte van de emissiepunten, alsmede de gemiddelde uitreesnelheid per emissiepunt en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassersysteem, in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf;
- een duidelijke tekening van de stallen, inrichting en installaties, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden;

³ Inspraakreactie nr. 9 gaat uit dat er sprake is van één inrichting.

⁴ Hierbij dient rekening te worden gehouden met het Varkenbesluit.

- hoe de dieren worden gevoerd (droogvoer of brij) en of er naast mengvoer ook andere voedercomponenten worden aangevoerd.

In het MER dient een overzicht opgenomen te worden van de beoogde fasering en planning.

4.3 Referentiesituatie

De milieueffecten van het voornemen moeten vergeleken worden met de huidige milieubelasting op de projectlocatie. De referentiesituatie is het huidige gebruik op de locatie, zijnde bouwland. Er staat nu nog geen veehouderijbedrijf op deze locatie, waardoor vrijwel iedere ingreep een verslechtering van de plaatselijke milieusituatie zal betekenen. Daarom is het van groot belang om in de beschrijving van de voorgenomen activiteit expliciet te maken wat de initiatiefnemer aan maatregelen treft om de milieueffecten te minimaliseren.

4.4 Alternatieven

Een toegevoegde waarde van een MER is gelegen in het geven van inzicht in de milieuconsequenties van het voorkeursalternatief ten opzichte van een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA), eventuele andere alternatieven en een referentiesituatie.

Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de essentiële punten waarop en de mate waarin, positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid. Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid.

Alle alternatieven dienen te voldoen aan de eisen van de IPPC-richtlijn. De belangrijkste eis uit deze richtlijn en de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)⁵ worden toegepast. Hierbij dienen alle BBT-maatregelen uit de van toepassing zijnde BBT-documenten conform de Regeling aanwijzing BBT-documenten te worden beschouwd.

Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven.

4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) uit. Het MMA moet uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Dit kan verder

⁵ Op basis van de Engelse term wordt ook wel gesproken van het BAT-vereiste ('best available techniques'). Dit begrip is opgenomen in Wm artikel 8.11 lid 3. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

gaan dan de inzichten in de huidige beoordelingskaders. Ook moet het MMA realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Bij de ontwikkeling van het MMA adviseert de Commissie om primair aandacht te besteden aan maximale reductie van de uitstoot van ammoniak, van geur en van fijn stof, door de volgende maatregelen af te wegen:

- zodanige plaatsing van emissiepunten, zowel in het verticale als in het horizontale vlak, dat de geurhinder zo laag mogelijk is;
- een emissiearm huisvestingssysteem, in combinatie met een luchtwasser.

De Commissie adviseert om het MMA duidelijk te omschrijven en keuzes die hebben geleid tot het MMA in het MER te onderbouwen.

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Algemene opmerkingen

Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bepaal de ernst van de gevolgen voor het milieu in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigerende en compenserende maatregelen⁶;
- per milieugevolg moet worden beschreven of deze onomkeerbaar is;
- expliciet moet aandacht worden besteed aan cumulatie van effecten op met name kwetsbare natuur⁷;
- gevolgen kunnen zowel negatief als positief van aard zijn.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op ammoniak, geur, fijn stof en geluid. Voor de overige punten kan volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de effecten.

5.2 Ammoniak

In het MER moet aangegeven worden waar de voor verzuring gevoelige gebieden liggen⁸, wat de afstand tot het bedrijf is, of hier sprake is van nadelige gevolgen van het voornemen en in het bijzonder of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Ga daarbij in het bijzonder in op het 'Wierdense Veld' en de 'Sallandse Heuvelrug'. Geef deze gebieden op duidelijk kaartmateriaal aan. Geef in het MER aan of de alternatieven effect hebben op de instandhoudingdoelen van de natuurdoeltypen van de beschermde natuurgebieden, en zo ja: welke. Beschrijf daartoe in het MER:

- de te verwachten achtergronddepositie van de omliggende verzuringsgevoelige gebieden volgens de autonome ontwikkeling. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie de gegevens van het RIVM en -indien beschikbaar- de gegevens van de provincie Overijssel;
- de instandhoudingdoelstellingen en kritische depositiewaarden voor de beoogde natuurdoeltypen in de natuurgebieden;

⁶ Bij mitigeren kan gedacht worden aan het verminderen van landschappelijke effecten door het landschappelijk inpassen van een bedrijf, of het verminderen van geluidsemisatie door inpandig laden en lossen. Een voorbeeld van compensatie is het aanvullen van verloren natuur met nieuw aan te leggen natuur.

⁷ Het gaat hierbij met name om de achtergronddepositie van ammoniak.

⁸ Hieronder verstaan we de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de kwetsbare gebieden die niet onder de Wav vallen. Dit laatste is nodig omdat niet duidelijk is of vereisten hieromtrent uit de IPPC-richtlijn geheel in de Wav zijn geïmplementeerd.

- de door het bedrijf veroorzaakte ammoniakdepositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Geef specifiek voor de kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden uit de Wav aan welke depositie te verwachten is, via de Uitvoeringsregeling ammoniak en veehouderij (Uav) uit de Interim-wet ammoniak en veehouderij;
- geef specifiek voor Natura 2000-gebieden het ‘Wierdense Veld’ en de ‘Sallandse Heuvelrug’ via een verspreidingsmodel, welke specifiek is ontwikkeld voor de emissie van ammoniak, aan welke ammoniakdepositie te verwachten is.

5.3 Geurhinder

Beschrijf in het MER:

- de geurbelasting van de gevoelige objecten in odour units. Doe dit volgens de in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden op basis van artikel 3 Wgv. Indien de betreffende gemeente bij gemeentelijk verordening volgens artikel 6 Wgv andere waarden heeft vastgesteld, dan dienen deze waarden als toetsingskader;
- de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak daarbij een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen;
- ga in op hoeveelheid en op de keuze van het soort voer (zoals natte of droge bijproducten) en de gevolgen hiervan;
- geef daarnaast inzicht in de geurbeleving op en in de directe nabijheid van de inrichting door middel van een omgevingstoets⁹ op basis van een verspreidingsmodel (V-stacks gebied).

Volgens de Wet geurhinder en veehouderij is een omgevingstoets niet nodig voor de individuele geurbeoordeling van een milieuvergunningaanvraag. Het is op dit moment niet duidelijk of de Wet geurhinder en veehouderij hiermee in overeenstemming is met de omgevingstoets zoals deze in het kader van de IPPC-richtlijn dient te worden uitgevoerd. Gezien de omvang van het initiatief, de omliggende woningen en de binnengekomen zienswijzen is het verstandig een omgevingstoets uit te voeren. Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder¹⁰ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven en die veehouderij-initiatieven waarvan omvang en locatie (bij benadering) bekend is. Hetgeen inhoudt dat ook het voornemen aan de Goossenweg¹¹ dient te worden meegenomen.

5.4 Luchtkwaliteit

5.4.1 Fijn stof

Beschrijf in het MER op kwantitatieve wijze:

- de achtergrondconcentratie in de directe omgeving van het bedrijf¹²;
- de grootte en verandering van de stofemissies door het initiatief, inclusief verkeersbewegingen;

⁹ Inspraakreactie nr. 9 gaat specifiek in op de achtergrondbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving.

¹⁰ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, werkt met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

¹¹ Inspraak reacties nr. 1, 2, 3, 4 en 7 handelen over de cumulatieve effecten van meerdere initiatieven.

¹² De Commissie adviseert om hierbij gebruik te maken van de berekende achtergrondconcentratie-kaarten van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP).

- de bijdrage van de stofemissies aan de fijn stof (PM₁₀) concentraties in de lucht in de omgeving van het bedrijf, beginnende op de grens van de inrichting;
- en in het geval overschrijding van de grenswaarden optreedt, de mogelijke maatregelen om de stofemissies te reduceren zodat ze voldoen aan de eisen zoals gesteld in Besluit luchtkwaliteit 2005 (Blk 2005).

Toets, indien uit deze beschrijving niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de normen uit Blk 2005 overschreden zullen worden, de luchtconcentraties die optreden door het voornemen en de resp. alternatieven daarvoor aan de normen uit het Blk 2005. Beschrijf daartoe:

- de ligging en grootte (in ha) van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden¹³;
- de mate van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van woningen en andere bestemmingen.

Een modelberekening op basis van een verspreidingsmodel is nodig voor de toetsing aan de eisen van het Blk 2005. Deze berekeningen moeten worden uitgevoerd conform het Meet- en rekenvoorschrift Bevoegdheden Luchtkwaliteit van het Ministerie voor Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM, oktober 2006). Aannemelijk moet worden gemaakt dat het project realiseerbaar is binnen de eisen van het Blk 2005¹⁴. Toets, in zover van toepassing, aan het wetsvoorstel 'Wet luchtkwaliteit'.

5.5 Overige aspecten

5.5.1 Geluid

Geluid vindt de Commissie relevant bij een verkeerstoename van 30% en een afname van 20%¹⁵ ten opzichte van de referentiesituatie op de wegen in het studiegebied, ingeval geluidsgevoelige bestemmingen aanwezig zijn. Ook is dit relevant ingeval het voornemen in of bij een stiltegebied ligt. Wanneer dit verwacht kan worden, moeten de effecten van het voornemen op geluid kwantitatief in beeld worden gebracht.

verkeer

Indien de verkeerstoename of -afname binnen de in de vorige alinea genoemde grenzen blijft, kan in het MER volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de geluidseffecten van het voornemen.

Indien de verkeerstoename of -afname groter is dan genoemde grenzen dan moet het MER de geluidseffecten van het voornemen kwantitatief in beeld brengen en aangeven in welke mate geluid gevolgen heeft voor de omgeving. Ga daarbij minimaal in op de geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode. Ga

¹³ Deze informatie is niet relevant voor de toetsing aan de grenswaarden en plandrempels uit het Blk 2005. Deze gelden immers voor de buitenlucht in zijn algemeenheid (m.u.v. arbeidsplaatsen, waarop de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing is). Voor het verkrijgen van inzicht in de mogelijke gezondheidseffecten acht de Commissie het echter van belang ook inzicht te geven in de mate van blootstelling van de bevolking. Gevoelige bestemmingen zijn woningen, scholen, ziekenhuizen, scholen, speeltuinen en sportvelden.

¹⁴ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof (PM₁₀) met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit het Blk 2005 moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen.

¹⁵ Dit komt overeen met 1 dB.

ook in op afwijkende situaties, door bijvoorbeeld seizoensdrukke en piekmomenten.

Inrichting

Breng in het MER de geluidseffecten van het voornemen in beeld, en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij minimaal in op:

- de geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor:
 - een representatieve bedrijfssituatie inclusief het transport van mest en de geluidsproductie van de voerinstallaties;
 - een regelmatige afwijking van de representatieve bedrijfssituatie (zoals bijvoorbeeld het laden of lossen van varkens);
 - incidentele bedrijfssituaties. Geef aan hoe vaak deze laatste zich voor kunnen doen;
- de mate waarin geluidsemissies hinder kunnen veroorzaken, vooral waar de emissies boven de richtwaarden (kunnen) uitkomen;
- de geluidsemissie uit overige installaties, noodaggregaat, etc.

5.5.2 Verkeer en vervoer

Ga in op de mogelijke milieugevolgen van verkeer en vervoer. Geef kwantitatief de verwachte aantallen verkeersbewegingen en ga in op de herkomst en bestemming. Tijdens het locatiebezoek is gebleken dat de huidige infrastructuur niet op het toekomstig verkeer als gevolg van dit voornemen berekend is. Ga in het MER hier verder op in.

Geef ook een kwalitatieve beschrijving van de gevolgen op de verkeersveiligheid. Betrek hierbij de routing van het bestemmingsverkeer¹⁶. Breng ook de cumulatieve effecten in beeld, gezien de nabijheid van meerdere bedrijven. Onderzoek welke risico's het verkeer met zich meebrengt voor andere en niet-weggebruikers, zoals spelende kinderen, omwonenden etc. Beschrijf met welke maatregelen de risico's voor deze groepen kunnen worden verminderd.

Indien er bebouwing binnen 10 à 20 meter van de weg staat, ga dan voor de verschillende routes in op de mogelijke effecten van trillingen. Als het project binnen praktijkcriteria¹⁷ blijft, dan is geen gedetailleerd onderzoek noodzakelijk.

5.5.3 Energie

Geef in het MER de energiehuishouding voor het voorkeursalternatief en het MMA in hoofdlijnen weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier.

¹⁶ Inspraakreacties nr. 2, 3, 4, 5 en 7 vragen aandacht voor de effecten van de verkeersbewegingen.

¹⁷ Er zijn geen wettelijke normen voor trillingen. Praktijkcriteria ("expert judgement") waarbij geen voelbare trillingen in woningen zullen optreden zijn:

- rijsnelheid zwaar verkeer < 30 km/uur, afstand tot woningen > 20m en geen oneffenheden in de weg zoals drempels;
- rijsnelheid zwaar verkeer > 50 km/uur, afstand tot woningen > 50m en geen oneffenheden in de weg zoals drempels;
- voor licht verkeer zijn er in het geheel geen criteria.

Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en beschrijf indien aan de orde de te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht.

Betrek daarbij de haalbaarheid van het plaatsen van een mestvergistingsinstallatie en de daaruit voortvloeiende energiewinning en vervolgens de aanwending daarvan¹⁸.

5.5.4 Klimaat

Ga in het MER in op de invloed van langdurige opslag van de mest binnen en eventueel buiten de stal. Geef daarbij aan welke emissies van CO₂, CH₄ en eventuele andere broeikasgassen¹⁹ verwacht worden. Dit in vergelijking met snelle afvoer van de mest uit de stal naar een emissiearme opslag. Ga ook in op de mogelijkheden van CO₂-neutraal bouwen.

5.5.5 Veiligheid

Ga in de beschrijving van de veiligheid in op de opslag en verwerking van zuur, waarbij de speciale opslagvoorzieningen van het zuur en de opslag en verwerking van het spuiwater (de wijze van verwerking/afvoer en de hoeveelheid water) ten behoeve van de chemische of combinatieluchtwassers worden besproken.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

5.5.6 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook in relatie tot de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

5.5.7 Water

Breng de effecten van het voornemen op het watersysteem in beeld.

Besteed daarbij aandacht aan:

- de waterinfiltratie in het gebied. Breng hiervoor de waterdoorlatendheid van de bodem in beeld;
- de locaties en het ruimtebeslag van de infiltratievoorzieningen en de buffers²⁰;
- maatregelen om te waarborgen dat afstromend hemelwater schoon blijft;

¹⁸ Inspraakreacties nr. 1 en 2 handelen over duurzaamheid als gevolg van energiewinning uit mestvergisting.

¹⁹ Inspraakreactie nr. 9 gaat in op overige emissies zoals CO₂, SO₂ en NO_x.

²⁰ Deze dienen om vertraagde lozing van hemelwater dat niet kan worden geïnfilteerd in de bodem te bewerkstelligen.

- bronnering tijdens de bouw van de stallen. Breng de mogelijke consequenties met betrekking tot de waterhuishouding in beeld. Betrek hierbij, indien in de omgeving aanwezig, verdrogingsgevoelige gebieden.

Geef ook aan hoe en hoeveel water via een eigen bron wordt gewonnen en wat dit betekent voor wateronttrekking²¹. Geef aan hoe reinigings-, spoel- en regenwater worden afgevoerd²².

5.5.8 Natuur

In paragraaf 5.1 en 5.2 wordt reeds naar informatie gevraagd met betrekking tot natuur. Met name de informatie in paragraaf 5.2 dient ook gebruikt te worden bij de afweging die in deze subparagraaf wordt gevraagd.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op de beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden het 'Wierdense Veld', de 'Sallandse Heuvelrug' en de EHS. Het bedrijf kan invloed hebben op een kwetsbaar gebied ook al is het hierin niet gelegen of is het er niet direct naast gelegen (externe werking). Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan, evenals de voor het gebied geldende instandhoudingsdoelstellingen dan wel ontwikkelingsdoelstellingen. Mocht op grond van objectieve gegevens niet uit te sluiten zijn dat significante gevolgen op het Natura 2000-gebied mogelijk zijn, dan is ook een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswetgeving²³.

Soortenbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet (Ffw) is een aantal planten- en diersoorten beschermd. Ga na of de activiteit zal leiden tot in de Ffw genoemde verboden gedragingen. In het MER kan daartoe worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid, of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten. Besteed daarbij ook aandacht aan mogelijke mitigerende maatregelen.

De Commissie geeft in overweging om ook de informatie die benodigd is voor een ontheffing op grond van artikel 75 van de Ffw gelijktijdig met het MER te verkrijgen en te presenteren. Dit is niet verplicht, maar biedt de initiatiefnemer de mogelijkheid om ook deze informatie door de Commissie te laten toetsen op methodische juistheid, alsmede te laten beoordelen of de uitkomsten plausibel zijn.

Om te bepalen of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is dient een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van alle in het studiegebied voorkomende relevante soorten te worden gemaakt. Afhankelijk van de conclusie is er mogelijk een ontheffingsverzoek op grond van artikel 75 Ffw noodzakelijk.

²¹ Inspraakreactie nr. 2 gaat in op de onttrekking van grondwater.

²² Inspraakreactie nr. 2 handelt over waterretentie c.q. -infiltratie voor het vrijkomend hemelwater.

²³ Dit dient dan afgezet te worden tegen de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. Let hierbij op dat ook een geringe toename van de ammoniakdepositie van 0,6 mol zuur/ha/jaar een significant gevolg kan betekenen (zie de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 september 2006, zaaknr. 200509110/1, LJN AY8489).

5.5.9 **Landschap en Cultuurhistorie**

In een agrarische omgeving kunnen archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen, zoals bijvoorbeeld oude boerderijen en karakteristieke houtwallen. Neem in het MER een beschrijving op van de archeologische verwachtingswaarden, cultuurhistorische waarden en landschapselementen, als basis voor de effectbeschrijving van alternatieven en varianten. Indien er mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn, dienen deze door middel van inventariserend veldonderzoek verder in beeld te worden gebracht. Beschrijf indien aanwezig hoe effecten op archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen of beperkt zullen worden.

Geef in het MER aan hoe de nieuwe inrichting optimaal landschappelijk kan worden ingepast²⁴. Geadviseerd wordt in het MER een visualisatie van het toekomstige bedrijf op te nemen.

6. **VORM EN PRESENTATIE**

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieuinformatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en duidelijke legenda toe te voegen. Op de kaarten moet de ligging en afstand tot kwetsbare natuurgebieden en objecten voor het verblijf van mensen (gevoelig voor geur, geluid etc.) goed worden aangegeven.

7. **OVERIGE PUNTEN**

Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek gegeven wordt, omdat er een sterke koppeling bestaat tus-

²⁴ Inspraakreactie 6 gaat specifiek in op landschappelijke inpassing van dit initiatief.

sen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Besteed -gezien de maatschappelijke onrust- aandacht aan de ontwikkeling van geurbelasting²⁵ en verkeersdrukke.

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

²⁵ Inspraakreacties 3 en 4 gaan specifiek in op de controle en handhaving van de beoogde reductieresultaten.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Family Farmers B.V.

Bevoegd gezag: het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel

Besluit: vergunningverlening op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: oprichting varkenshouderij

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Twents Volksblad: 26 juni 2007

advies aanvraag: 20 juni 2007

ter inzage legging: 29 juni t/m 9 augustus 2007

advies voor richtlijnen uitgebracht: 15 augustus 2007

Bijzonderheden:

Family Farmers B.V. is een organisatie die streeft naar ketensamenwerking. Zij maakt afspraken met individuele zeugenhouders over fokkerij, voer en management om te komen tot een uniforme, gestandaardiseerde biggenstroom. Zij wil alle geproduceerde biggen binnen de 'Family-Farmers-keten' in eigen beheer houden totdat de varkens slachtrijp zijn. Daartoe wil Family Farmers B.V. op meerdere locaties grootschalige varkenshouderijen oprichten.

Eén van deze locaties is gelegen aan de Vossenweg te Hellendoorn.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.J.M. Hendriks (werkgroepsecretaris)

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ir. S. Bokma

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Gedeputeerde Staten van Overijssel
2. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) afdeling Vriezenveenen en Milieuraad Den Ham-Vroomshoop, Vriezenveen
3. R.F.D. Ligtenberg, Hellendoorn
4. M.J.E.M. van Wijk, Hellendoorn
5. Plaatselijk Belang Daarle, Daarle
6. Plaatselijk Belang Marle, Marle
7. Natuur en Milieu Overijssel, Zwolle
8. J. Langbroek, Marle
9. Damste advocaten, namens S.K. van Grondelle en M.C. Padt, Hellendoorn

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Oprichting varkenshouderij 'Family Farmers BV' aan de Vossenweg te Hellendoorn

Family Farmers te Lierop is voornemens aan de Vossenweg te Hellendoorn een bedrijf te beginnen. In de nieuwe situatie zullen twee nieuwe stallen worden gerealiseerd voor in totaal 18.240 vleesvarkens. Hiervoor wordt bij Gedeputeerde Staten van Overijssel een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2210-9